

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 60.

V Ljubljani, v sredo 27. oktobra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četr let 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Pred odločitvijo.

Ali pojde Badeni, ali pojde večina? to je danes vprašanje povsod, kjerkoli se govori o državnem zboru. Odgovor se večkrat glasi, da ni treba niti tega, niti onega, ampak da je zadosti, če pokaže Badeni resno voljo, da hoče hoditi z desnico, in če vlada kaj stori proti obstrukciji. Vse se pa vidi, da je vlada obstrukcije na tihem še celo vesela, samo da ni treba vladati s slovansko večino in izvajati narodne ravnopravnosti. Ko bi slovanski poslanci tako kradli davkoplačevalcem tisočake iz žepa, kakor delajo Nemci, o, kdaj bi bila že vlada pokazala zobe v imenu državnega reda; slovanske poslance bi državna pravdnitva posajala na zatožno klop! Nemci pa smejo vse, dasiravno so v manjšini. Tako ne more več iti dalje! Odločiti se mora te dni na jedno ali drugo stran.

Dobro izvežbani so pač v resnici nemški volilci, ki že tako dolgo trpe, da njihovi poslanci uganjajo traparije v zbornici, mesto da bi storili za ljudstvo kaj koristnega s sklepanjem dobrih zakonov. Na to so tudi nemški časniki ponosni. V velikem boju za predpravice nemštva stoji nemško ljudstvo kompaktno za poslanci, ter je pripravljeno na vse žrtve. Nadeja se, da se bode vsled tega vojska za Nemce dobro končala.

Na svojih shodih najbolj napeti severnočeški Nemci celo obžalujejo, da je obstrukcija še prešlaba. Ti bi radi Slovane kar pohrustali in nič bi se jim ne zdelo preveč, ako bi topovi pomagali razgnati slovansko večino na dunajskem Franzensringu.

Izjalovili so se zadnje dni posamezni poskusi članov večine, da bi prišlo zborovanje v pravi tir. Dipauli je sam obravnaval z nemškimi liberalci in nacijonalci, da bi glasovali za to, da njegov predlog o jezikovnem zakonu pride v razpravo. Vse se je razbilo, ker bi Nemci morali pustiti obstrukcijo in spustiti, kakor sami pravijo, najboljšo sredstvo, da pride na površje odločno nemška vlada. Ta bode, kakor doslej desetletja, pomagala brez usmiljenja na steno pritisniti slovanske narode.

Tudi predsednik državne zbornice dr. Kathrein je hotel z lepa pridobiti levičarje ter se je šel botat na svojo roko z obstrukcionisti. Ko je pa videl, da se je opekel, in da mu je zamerila desnica, je pobral šila in kopita ter odšel z Dunaja. Bog mu daj dobro! Ta blagi, naivni Tirolček tudi ni ustvarjen za predsednika v sedanjih razmerah. Zbornica potrebuje energičnega in talentiranega moža, kakeršen je bil Chlumecky.

Na oni strani Litve že gredo klenkat našemu državnemu zboru. Ministerski predsednik baron Banffy sicer ni voščil ustavnemu življenju v Avstriji še konca, pač pa je dne 25. t. m. že popraševal v ogerski zbornici po neki oporoki in pretehtoval po katerih zakonih se bodo Ogrini ravnali, ako bi se vender le te dni zgodilo kaj nepričakovanega, namreč, ako bi se pokopala avstrijska ustava. Časniki trdijo, da je Banffy to govoril na višje povelje.

Ker se bliža najvažnejši trenotek odločitve, treba, da Slovanstvo drži skupaj, kakor drži Nemštvo. Niti jedne kukavice naj ne bode med slovanskimi poslanci!

Izvirni dopisi.

Iz Žirov, 25. oktobra. — Kakor 17. oktobra v Vipavi, tako se je teden pozneje prišla ponujati tudi k nam „nemškutarško-napredna“ stranka s svojim kandidatom g. Ivanom Božičem. Spremljalo je kandidata nekaj pristašev „napredne“ stranke iz Vipave in Idrije, na čelu vsem, seveda, g. dr. Tavčar. Sklican je bil shod pri g. županu Sedeju. Ni vredno, da bi omenjal vseh puščic, mnogo prav robotih, ki so letele iz ust dr. Tavčarja na druge z „narodno“ stranke ne misleče navzočnike in nenavzočnike. Slišalo se je na pr., da so Nemci dosti bolji, kot mnogo „raztrganih kapelanov“, in ako so zvezani „Narodovci“ z Nemci, so le radi tega, da zatirajo „klerikalno kapelansko stranko.“ Duhovščina naj govori le v cerkvi, v javnosti naj molči. (Po tem geslu bi čisto naravno morala molčati v javnosti tudi učitelj in advokat in bi smela govoriti le v šoli oziroma v pisarni.) Čudno je le to, da se g. kandidat pri županu ni predstavil občinstvu, dasi je bilo ondi zbranih še največ mož; že menda ni imel upanja, da bi kaj dosegel. Šele zvečer je govoril v hiši gostilničarja Kavčiča v Žireh. A tukaj je bilo večinoma le njegovo spremstvo navzoče, katero je pritrjevalo njemu in dr. Tavčarju. Žirovskih mož je bilo vseh komaj 15, a tudi ti se niso vsi strinjali z „naprednjaki“. Konec vsega modrovanja je bil, da Žirovci ne bodo dosegli nič, ako ne volijo „Narodovca“. Takó neumni pa Žirovci nismo, da bi kupili zajca v vreči, katerega nam je prišel prodajat dr. Tavčar, ki se je doslej le brigal za žirovske zajce v lesu. Ta zajec v Tavčarjevi vreči ima pa, kakor se čuti, nemškoliberalne kremplje in bi nas krščanske Slovence znabiti preveč opraskal. Najbrže bo ta zajec — maček!

Čas je, da pokažemo i mi Žirovci, da ne potrebujemo nikakega diktatorstva „nemškutarško-narodne“ stranke, katera nam ni pomagala in nam ne bode, marveč, da volimo moža krščanskosocijalnega mišljenja, ki bo imel srce za našega kmeta. — „Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, a delo in trud nam nebó blagoslovi!“

S Tolminskega, 25. okt. Med učitelji vré zaradi nekaterih čudnih dogodkov v okrajnem šolskem svetu. Napenjajo se strune brez potrebe; zdi se, da osebne zadeve igrajo najvažnišo vlogo. Komu koristi ta šum? Morda šoli? — Ali imajo od vseh preprirov učitelji kaj dobička? Ali posamezni udje v okr. šolskem svetu mislijo, da z odurnim postopanjem kaj dosežejo? — Ako hočemo stvarni in mirni ostati, pripoznati moramo, da dobri učitelji so premalo plačani, slabi pa preveč. Po drugi strani mora se upoštevati žalostno finančno stanje okrajnega šolskega sveta. Postave sicer jasno govore, ali žal, da ima denar tudi svoje postave. Kaj pomagajo nam vse postave, ko denarja ni! Dobro volje za zvišanje plače učiteljem je povsod, samo denarja ni nikoder. Mi smo prepričani, da vsi ljudski zastopniki bi rajši danes, ko jutri, zvišali plače učiteljstvu, ko bi bilo mogoče. Tudi zastopniki občin v okrajnem šolskem svetu prav dobro poznajo učiteljske razmere in bi radi glasovali za povišanje plač, ko bi ne bile doklade za šolo ogromne. Pri sedanjem šolskem zistemu bo težko priti naprej, treba bo vse drugače urediti šolske razmere, da bo mogoče enkrat učiteljskemu stanu

primerna plačila določiti. Nekateri mislijo, da bo z deželnim šolskim zalogom to vprašanje rešeno. Mogoče, dà, mogoče, da ne. Pri sedanjih političnih razmerah in pri taki napetosti med Lahi in Slovenci, bo težko kaj. Dokler bo ostal deželni zbor in odbor in deželni šolski svet v sedanjih razmerah, ni upanja za zboljšanje plač. Slovanom nasprotni zistem vedno in dosledno deluje na to, da zadržuje izobrazbo in izomiko slovanskih narodov. Dokler bodo Slovani nevedni, si mislijo, dotlej mi Nemci in Lahi lahko vladamo. Zaradi tega tudi v deželni šolski zalog ne stavimo veliko nad. Radikalni prevrat na političnem polju prinese s seboj tudi zboljšanje učiteljskih razmer. Prosimo, to je le naše mnenje!

Ob Sočinih bregovih, 25. oktobra. — V Čepovanu so imeli č. g. lazaristi iz Ljubljane: Nežmah, Klančnik in Krivec duhovne vaje. Trajale so od 15. do 24. t. m. Vse je bilo razdeljeno po stanovih. Isti gospodje lazaristi bodo menda imeli 20. novembra sv. misijon v Ročinju.

Tolminsko sadjarsko društvo prireja poučne shode. Gg. Klavžer in A. Vrtovec, učitelj, razlagata po domače najpotrebnejše reči o sadjarstvu in živinoreji. Naši kmetje, žal, so trdi in niso dovzetni za lepe nauke. Skrajna nemarnost vlada v nekaterih občinah. Nekatero občino okoli Tolmina in Volč so začele nekoliko bolj gledati na živinorejo. Toda do umne živinoreje je še velik korak. K etijsko društvo je letos naročilo čistokrvnih juncev in junic in jih razdelilo med skrbne kmetovalce. Kmetje so baje ž njimi zadovoljni. Na tem polju čaka kmetijsko družbo še mnogo mnogo hvaležnega dela. Še vedno smo daleč za drugimi deželami.

V Cerknem menda dobro napreduje mlekarnica s centrifugo. Škoda, da domači prepri kalijo složno delovanje. Na svetu pač mora biti že tako! Tudi na Št. Viški Gori dobro napreduje mlekarnica. Posebno surovo maslo gre kar sproti naprej, dočim sir včasih zaostaja.

V Kobaridu še danes ni sodišča. Nekateri so začeli že dvomiti, ali bo kdaj sploh sodišče v Kobaridu. Zopet občinski prepri, oziroma sebičnost nekaterih obrtnikov vse zadržuje. Tolminci se pa v pest smejejo. Prav imajo!

Veselimo se bohinske železnice. Samo vprašanje je, ali bo obstrukcija to pustila. Mogoče, da se zopet zavleče kako leto naprej.

Naša goriška slovenska lista si bosta kmalu zopet v laseh. Čemu drezati in očitati?! — Bojimo se, da bodo zopet viharji nastali na Goriškem, ker je premalo — ponižnosti. Bog daj, da bi se varali!

Na Dunaju, 26. okt. Prvi literarno-muzikalni večer „kružka ljubitelj ruskoga jazyka“ na Dunaju vršil se je dne 24. oktobra povse častno. Elegantna, okusno opravljena dvorana katoliške „Reource“ je bila natlačeno polna odličnega Slovanstva: dam uradnikov, profesorjev, častnikov; v obilnem številu pa so bila zastopana tudi akademična društva: Slovenija, Zvonimir, češki akad. spolek, Zora in Bukovina.

Literarno-muzikalni večer je otvoril gosp. O. V. Ščarinski v vznesenih besedah iskreno pozdravljajoč ljubitelje ruščine, krasnega jezika onega mogočnega naroda, iz kojega srede so se narodili geniji evropske slave: Tolstoj, Turgenjev, Lermontov i. dr., izražajoč ob enem nado, da

